

Gubancgrafikák

Rába Judit munkáiról

LÓSKA LAJOS

Art9 Galéria, 2020. IX. 28. – X. 9.

Rába Judit kötélgubanc-kompozícióit, illetve papírnyesedékekből összetekert, fészkeket idéző grafikáit nézve Gottfried Sempernek a fonás születéséről szóló dolgozata jutott az eszembe. A jeles német építész elméleti írásait még az egyetemen Zádor Anna tanárnő ajánlotta a figyelmünkbe. Semper a legősibb fonott tárgyakkal a kerítést és a gyékényt tekinti. Az elemi összetevők, a textúra fontosságát később a Bauhaus tanárai is behatóan elemezték, de ez a reduktív kifejezőmód jellemzi az 1945 utáni modern művészeti irányzatok legtöbbszörét, sőt napjainkban is népszerű. Ez az analízis szemlélet a sajátja Rába művészetének is, aki olyan alapelemeket használ föl munkái készítésénél, mint a szál vagy az abból összesodort kötél és fonál, illetve a vékonyra vágott papírcsíkok. A magyar képzőművészetben természetesen már korábban is találkozhattunk a kötéllel mint a műalkotások tárgyával, gondoljunk Lakner László munkájára, ahol az a kommunista hatalom groteszk jelképe. Rába Juditnál alaposabban azonban nem sokan aknázták ki a benne rejlő lehetőségeket.

Tevékenységének jobb megismeréséhez szükséges néhány mondatban bemutatni eddigi életútját. Érettségi után a Budai Rajziskolában tanult grafikát. Tagja a Magyar Alkotóművészek Országos Egyesületének és a Magyar Grafikusművészek Szövetségének. Első egyéni tárlatát 2007-ben rendezte. A jelentősebb csoportos kiállításai közül, melyeken az elmúlt években részt vett, meg kell említenünk a szekszárdi II. Nemzetközi Digitális Triennálét (2018), a salgótarjáni IV. Országos Rajztriennálét (2019) és a földzi 17. Nemzetközi Kisgrafikai Triennálét (2020).

A néhány évvel ezelőtt készült tus- és tollrajzait organikus alakzatok jellemzik. Kilencdarabos sorozata, a *Toll-performansz* főleg a mozgás dinamikáját érzékelteti. Az *Oldás – kötés* (2018) című szitanyomat-szérián viszont vastag, kigyózó, összetekert, összegubancolt formák jelennek meg.

Ha utána nézünk fő motívumai, a kötél és a csomó szimbolikájának, számos egymásnak ellentmondó jelentéssel találkozhatunk. A kötél (létra) mint mászó- és kapaszkodóeszköz a felemelkedés, a szabadulás, a nehézségekből való kijutás jelképe (lásd Ariadné fonalát).

RÁBA JUDIT: *Zsinórmérték I.*, 2019, lézerprint, 100×100 cm, A művész jóvoltából

Az égből alácsüngő ezüst- vagy aranyzsinór az istenek közlekedési eszköze az ég és föld között. A fonalat fonó párkák az emberi élet hosszáért felelősek. Ha a kötél végére csomó kerül, az – eltekintve a gordiuszi csomótól, melynek kettévágása a probléma gyors megoldását jelenti – többnyire a rabságra, a halálra utal. Rába Juditnál eme szimbolikus és hétköznapi jelentések mellett lírai utalások is feltűnnek, például amikor a kötélgombolyag növényre, kaktuszra vagy virágbibére emlékeztet (*Mérőzsinór*-sorozat, 2019). A *Hajtások* (2019) című széria alakzatai pedig vékony csíkokra vágott hullámpapír szalagokból formálódnak fészkekké, női öllé.

A művész nagy kedvvel alkot sorozatokat, emiatt viszonylag kevés motívummal dolgozik, de azoknak számtalan variánsát hozza létre. Remélhetőleg az elkövetkező években témái kiteljesednek, megsokszorozódnak, és szigorú fekete-fehér grafikái mellett színes nyomatokkal is találkozhatunk majd.

Befejezésül szólnom kell azokról az eszközökről, amelyekkel dolgozik. Rába Judit korunk művésze: ecsetje és mintázófája a fényképezőgép és a komputer, rajzain kívül főleg ezek a ma igen népszerű technikák, eljárások határozzák meg a nyomatait.